

■ Den Haag, 20 juni 2019

Te weinig zicht op voedselveiligheidsrisico's in Nederland ***Gestructureerde aanpak nodig om onnodige schade volksgezondheid te voorkomen***

Het voedselveiligheidssysteem in Nederland blijkt kwetsbaar. Het ontbreekt aan een gestructureerde aanpak om opkomende voedselveiligheidsrisico's te signaleren en te beoordelen. Risico's worden daarom niet altijd goed in beeld gebracht of te laat ontdekt, met als gevolg dat mensen onnodig ziek kunnen worden. Dit blijkt uit het rapport 'Opkomende voedselveiligheidsrisico's' dat vandaag door de Onderzoeksraad voor Veiligheid is gepubliceerd.

Nederland is de afgelopen jaren meerdere malen opgeschrikt door incidenten in de voedselketen: bijvoorbeeld door salmonella in gerookte zalm, fraude met paardenvlees en Q-koorts. De ontdekking van het bestrijdingsmiddel fipronil in eieren in de zomer van 2017, was voor de Raad aanleiding om het voedselveiligheidssysteem in Nederland te onderzoeken. Uit het onderzoek blijkt dat de voedselsector zich vooral richt op bekende risico's die zich in het verleden hebben voorgedaan. Door veranderende omstandigheden kunnen voedselveiligheidsrisico's zich echter in een andere hoedanigheid voordoen of in ernst toenemen. Zo is hetzelfde gif dat in de Japanse kogelvis voorkomt onlangs ook in Nederlandse schelpdieren aangetroffen. Het verbeteren van het inzicht in opkomende risico's moet leiden tot een robuuster voedselveiligheidssysteem, waarin bedrijven en overheden minder vaak verrast worden en consumenten minder gezondheidsschade oplopen.

Lessen uit de praktijk

De Onderzoeksraad heeft een aantal voorbeelden onderzocht hoe met opkomende risico's wordt omgegaan. Bij het fipronilincident bleek dat gebruik van illegale middelen tegen bloedluis bij legkippen niet als risico was onderkend, ondanks dat het al eerder was voorgekomen. Dit zorgde ervoor dat er te laat werd ingegrepen en miljoenen eieren uit de handel moesten worden gehaald.

Het signaal dat de risico's van ziekteverwekkers op groenten en fruit mogelijk groter zijn dan gedacht, wordt niet goed opgepakt en beoordeeld. In de VS stelt men dat groenten en fruit de belangrijkste oorzaak zijn van voedselinfecties, in Nederland schat men dat risico juist heel laag in. Het opmerkelijke is dat geen onderzoek is gedaan naar dit verschil en dat niet bekend is wie het dichtste bij de waarheid zit. Terwijl het belangrijk is om de risico's goed te kennen, juist omdat groenten en fruit zo belangrijk zijn voor een gezond dieet.

In de periode 2007-2010 werd de opkomst van Q-koorts te laat onderkend. Dit had ernstige gevolgen voor de mensen die hierdoor besmet zijn geraakt. De toename van hepatitis-E door varkensvlees is weliswaar gesignaleerd, maar de onzekerheden over de risico's staan een voortvarende aanpak in de weg.

Contact

Woordvoerders: Wim Kok, tel. 06-53170553 of Sara Vernooij, tel. 06-23175701 of 070-333 70 00

E-mail: communicatie@onderzoeksraad.nl Website: onderzoeksraad.nl Twitter: [@onderzoeksraad](https://twitter.com/onderzoeksraad)

In beeld brengen complex

De productie en handel van voedsel zijn de laatste decennia aanzienlijk complexer geworden, waardoor het moeilijker is geworden de risico's te beheersen. Voedsel en grondstoffen komen van over de hele wereld en de handelsstromen zijn te complex om de risico's ervan te overzien.

Daarnaast neemt het aantal kwetsbare consumenten zoals ouderen en chronisch zieken toe. Ook de trend om vaker rauw en onbewerkt voedsel te consumeren brengt risico's met zich mee. Hierbij is de kans groter dat ziektekiemen niet zijn vernietigd. Dit alles vergt extra inspanning om de voedselveiligheid te kunnen blijven garanderen.

Van het overgrote deel van de voedselinfecties lukt het niet de bron te achterhalen; dat is een belangrijke tekortkoming in het systeem. Het is vrijwel onbekend waardoor mensen ziek zijn geworden. Dit zorgt ervoor dat de besmetting niet bij de bron kan worden aangepakt. Bovendien ontbreekt daardoor belangrijke informatie om de werking van het voedselveiligheidssysteem te controleren.

Aanbevelingen

De Onderzoeksraad stelt dat een steviger voedselveiligheidssysteem noodzakelijk is om opkomende risico's vooraf goed te kunnen inschatten en tijdig te kunnen ingrijpen. Wanneer incidenten zich voordoen, is het van belang dat signalen sneller en beter worden herkend en opgepakt. Binnen de huidige structuur is de signalering en beoordeling van opkomende risico's versnipperd. Om het zicht hierop structureel te verbeteren, beveelt de Raad de minister Medische Zorg en Sport aan om een gezaghebbende eenheid te creëren. Deze kan informatie uit zoveel mogelijk bronnen - zoals de wetenschap, het RIVM, de NVWA, bedrijven en consumenten – samenbrengen en op onafhankelijke wijze een integraal overzicht van opkomende risico's voor de voedselveiligheid maken. De minister voor Medische Zorg en Sport zou er vervolgens voor moeten zorgen dat de rapportages zo snel mogelijk opvolging krijgen.

Contact

Voor nadere informatie kunt u zich wenden tot de woordvoerders van de Raad, Wim Kok, tel. 06-53170553 of Sara Vernooij, tel. 06-23175701 of op het algemene telefoonnummer: 070 333 70 00.

E-mail: communicatie@onderzoeksraad.nl, Twitter: [@onderzoeksraad](https://twitter.com/onderzoeksraad)